

Godt nyttår for vår norske sak

Taler
Francis Bull

Dato
31 desember 1941

Sted
Grini

1 Noen år før forrige verdenskrig utkom det i Tyskland en bok som het «Henrik Ibsen som nordmann og europeer». Den inneholdt flere interessante synspunkter, men jeg kan ikke si annet enn at den også på flere måter forarget mig: Etter tittelen på boken skulde en jo tro at nordmann og europeer var to
5 nokså forskjellige ting; - vi som sitter her ute, har vel allesammen den trygge følelse at vi nordmenn har fullt så god rett til å kalle oss europeere som visse andre nasjoner. Men det verste ved boken var en setning som lød omtrent slik: Henrik Ibsen har aldri skapt eller skildret noen helteskikkelse, og det er ikke til å undres over, ettersom hans land på hundre år - siden 1814 - ikke har hatt krig.

10 Et slikt tenkesett byr oss imot. I Norge regner vi med at det finnes andre slags heltegjerninger enn de krigerske, og om vi holder «heltene» i «Kongsemnerne» og «Hærmændene på Helgeland» utenfor, så blir det likevel noen helter å finne i Ibsens diktning, - menn som for sin overbevisnings skyld har våget sitt liv eller
15 sin stilling og alt det de eide, - tenk bare på

Brand, og på doktor Stockman i «En folkefiende».

Et godt uttrykk for norsk syn på hvad en helt er, møter vi i Bjørnsons dikt om
20 «Den norske sjømand»:

Vi er et folk i krig

for livet, uafadelig, -

25 med dyre mandefald

i kampe uden tal.

Det, som er dagligdags,
det nævnes ikke netop straks,

35 og tit var ingen med,
som bringe kan besked. - -

Sankt-Olavs-korsets ros
40 ret hævde for en vestlandsk lods,
som reddet hundred mænd,
45 og hundred om igjæn.

Og mangen liden gut,
som red paa hvælvethjem til slut,
50 naar far var sat om bord, -
han burde haft et ord.

55 Dette stille heltemot ser vi som fullt likeverdige med krigersk dåd. Vi beundrer
utholdenheden og standhaftigheden hos hver den som ikke lar sig kue eller mister
mot og fortrøstning, selv om det i et enkelt øieblik kan se lite håpefullt ut.
Bjørnson sa en gang at den mann han satte høiest i historien, det var ikke en
seirende erobrere; «nei, Vilhelm av Oranien er min historiske helt», han som led
60 nederlag på nederlag, men alltid på nytt reiste sig igjen, tok lære av sine tap, -- og
til slutt greide å vende dem til seier.

I «Nytårsrim til rektor Steen» (1886) har Bjørnson lovprist dette
utholdenhets heltemot, som kan gjøre at nettop en nødstid får sin glans og
65 storhet:

For en stor tid,

70 når geniets yderste flid,

hele armeers vælde,

selv om de fængsle og domfælle

75

stykkevis og i bolk

hele folk, -

80 ikke driver det længer end did: -

hvad de bander, det bygger de,

hvad de tramper, det trygger de.

85

I dette Nytårsrim heter det også et sted:

Godt nytår for vor norske sag,

90 længe før os til sejer båret!

De ordene gjør vi til våre idag, når vi ser fremover; men på nyttårskvelden ser vi også tilbake på det år som er gått, og sier hverandre en takk for det gamle år.

Blandt oss her på Grini er det nok en hel del som vi ikke tør bruke et så stort ord
95 om at vi vil kalle dem helter; men vi vet at det finnes i kretsen adskillige som med rette kan bære den betegnelsen, og når jeg ser utover ansiktene her, kommer jeg til å minnes et par linjer av en vise i et gammelt teaterstykke:

Føler du dig ikke stolt,

100

når du trykker en landsmann i hånden?

Den stolthet føler jeg i kveld, når jeg ber om å få trykke dere alle i hånden, med en takk for det gamle år, og et inderlig og fortrøstningsfullt ønske om et

105

Godt nyttår for vår norske sak!

Kilde

Francis Bull: Tretten taler på Grini. Oslo 1945, s. 61-64.

110

Emner

Andre verdenskrig, Kultur, Norsk historie, Nyttårstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/godt-nyttar-for-var-norske-sak>

115

120

125

130

135

140

145